

Pärnus laksutasid ööbikud ja koloratuursopranid

Tiiu Levald

VII Klaudia Taevi konkurss 8. - 12. VI Pärnus

See suvi jääb vist mitte ainult minule eriliseks - eelduseks viibimine juuniku esimesel dekaadil Pärnus: 30kraadises leitsakus ööbikute külluslik laksutamine hunnitutes parkides, konnade seksikas pulmalaul varajastel hommikutundidel rannaroostikus ja Taevi-nimelisel noorte lauljate konkursil prevaleerinud koloratuursopranite elektriseerivalt särtsakas ja küllaltki tasavägine võistulaul! Hämmastav, kuidas sellest esialgu tagasihoidlikust lokaalsest ettevõtmisest on saanud täismööduline, suure resonantsiga rahvusvaheline konkurss! Meil võiks ju olla suurte tegijate nagu Tiit Kuusik, Jenny Siimon, Georg Ots, Margarita Voites, Urve Tauts nimelised konkursid, kuid selleks peaks nende jüngrite hulgas leiduma samasuguseid algatusvõimelisi ja sihikindlaid persoone, nagu seda on Taevi-konkursi president Toomas Kuter ja tema meeskond. Usun, et praegu, kus igal sammul toonitatakse, kui palju ikka kultuuri peale on „raisatud” raha, saab sellise ettevõtmise korraldamine ja selleks vahendite leidmine olla üksnes ennastalgavuse ja fanatismi resultaat.

Osaleda soovis seekord 84 lauljat 17st riigist, pärast kassetivooru jäi sõelale 32 lauljat. Žürii esileediks oli Ingrid Kremling (Hamburgi teatri- ja muusikaülikool), liikmeteks dirigendid Paul Mägi ja Erki Pehk, bass Vladimiras Prudnikovas (Leedu) ning kuus mänadžeriagentiprodutsenti Saksamaalt, Prantsusmaalt ja Ukrainast. Viimane fakt on märgiline - tahaks loota, et nii mõnelegi noorele tõuseb nende kohalolekust tulevikus tulu!

Kuna olen elu jooksul kuulanud mastaapseid Tšaikovski-nimelisi ning viimati Cardiffi ja M. Helini nimelist konkurssi, siis julgen väita, et seekordne Pärnus kuuldu oli samavõrd põnev: noorte lauljate üldine tase on meeldivalt tõusnud neiski paigus, kus varem valitses suletud maailm. Ma ei kuulnud peaaegu ühtki muusikaliselt maitsetut ettekannet, saksa keele hääldus oli näiteks 21aastasel Ukrainast pärit baritonil uskumatult perfektne ning vaid üks finaali jõudnutest laulis Schuberti „Ave Maria't” ladina keeles - on ju originaal kolmesalmiline ja saksakeelne ning autori dünaamilised soovid lähtuvad just tekstist. See, et ladinakeelset varianti on laulnud nii Pavarotti kui Te Kanawa, ei õigusta autentsusest loobumist.

Laulukoolid on peaaegu kaotanud oma erisused. Lauluõppurite liikumisvabadus ning ligipääs maailma tipptegijate etendustele ja kontsertidele kas elavas ettekandes või DVDde kaudu on andnud neile võimaluse noppida vokaalmaailmast parim. Äärmiselt oluline faktor oli ka see, et pianistidena rakendati meie parimad jõud Piia Paemurru, Siim Selis ja Martti Raide - kõik väga kompetentsed koostöös lauljaga, rääkimata igaihe väga kõrge professionaalsusest pianistina. Olukord on ju konkursisituatsioonis ekstreemne: proove minimaalselt, Endla teatri klaver äärmiselt tuhmi kõla ja kriuksuva pedaaliga, saali akustiline reageerimine laulja ja pianisti seisukohalt mitte kõige ideaalsem, Kuninga tänava põhikooli saal jälle, vastupidi, liiga lahtise kajaga. Kõige selle juures peab pianist suutma silmistkõrvust mitte mööda lasta ühtki noore laulja reageeringut - närviga võib kõike juhtuda! Sellest aspektist laabuski kõik perfektselt.

Siinne leheruum ei võimalda laskuda kõigi II voorus osalenute analüüsimisse. Žüriil ei olnud kerge selekteerida tosinat III vooru pääsejat, sest enamjaolt oli kvaliteet küllaltki tasavägine, mõtlen siinjuures nii muusikalist kui vokaaltehnilist külge. Kahju, et ei lastud läbi varem lubatud 15 lauljat, sest minu sümpaatiat kuulus lisaks väljavalituile ka tenor Dmõtro Koliuškole Ukrainast ning kahele metsole: Bernadetta Grabiasele Poolast ja Ida Wallénile Soomest. Esimesel on ilus lüüriline,

kuid mehine tenor ja musitseerimine maitsekas ning Sergei Slonimski romanss pani kuulama ja oli esitatud veenvalt. Poolatar on juba küpsusele lähenev interpret - tema Beethoveni „Adelaide” ja Fiordiligi (Mozarti „Cosi fan tutte”) olid lauldud hea stiilitunde ning väga sooja ja lopsaka metsohäälega, mis muuseas kipub maailmas suureks defitsiidiks muutuma! Ning ka soomlannal on lopsakas häälematerjal ja sisemine intellekt, et laulda tulevikus nii R. Straussi kui Wagnerit. Olen üsna veendunud, et kuuleme mõlemat metsot kord suurtel Euroopa lavadel. Ja nüüd vihjeni pealkirjas. Tosinast III voorus laulnust kaheksa olid lüürilis-koloratuursed ja kaks lüürilis-dramaatilised sopranid ning kaks baritonid. Kuulajate kõrvad pandi erilisel proovile veel faktiga, et neli korda lauldi äärmiselt efektset Cunegonde’i aariat Bernsteini ooperist „Candide”! Selles loos on värvid, huumor, karakter ja koloratuuride kaskaad äärmuslike kolmanda oktavi helidega. Peab tõe au andma, et iga soprani interpretatsioon oli omanäoline, kuid selle kooliruumi akustikast oli juba eelpool juttu. Võluvaimad muljed jäid Austria soprani Nicola Prokschi ja meie Pirjo Püvi ettekandest: esimene tuletas üldse nii oma hääleomaduste kui musitseerimise loomulikkuse poolest meelde meie Margarita Voitest ja teisel on kadestamisväärne temperament lisaväärtuseks juba korralikule tehnikale, kaunile häälesillerdusele ja suveräänsetele kõrgustele. Minu jäägitu sümpaatia kuulus 21aastasele Juri Samoilovile. Ta on Kiievi muusikaakadeemia tänavune magistrant, kes jätkab samaaegselt õppimist Amsterdamis. Noormeest, kes alustas lauluõpinguid 16aastaselt, on loodus õnnistanud kõigi omadustega, mis vajalikud heaks muusikuks kujunemise teel. Ka pedagoogiga on tal ilmselt vedanud, selleks on tegutsev bariton P. Maiboroda. Esimesel kohtumisel hämmastas Mozarti „Cosi fan tutte” Guglielmo stiilipuhas muusikaline fraas ja mehiselt enesekindel karakter, uskumatu süvenemisega lauldud Rahmaninovi „Ma jälle üksi” ning nii keelemuusikas ja mõtestatud Schuberti „Ave Maria’t” ma sellel konkursil rohkem ei kuulnudki. Põnev ja jõuline oli Fritzi aaria Korngoldi „Surnud linnast”.

Peab tähendama, et kõik kuus finaali pääsenud võlgnesid tänu oma heale repertuaarivalikule. Tatjana Ganina Kiievis on hea temperamendi ja laulukooliga ning valdab hästi Prokofjevi muusikalist materjali; tema Natašas (ooperist „Sõda ja rahu”) oli noore neiu hukutavalt kirge ja see kiskus kaasa. Nicola Proksch Viinist esitas oma Maria Donizetti „Rügemendi tütrest” võluva kelmikuse ja muidugi perfektse vokaaltehnikaga. Pirjo Püvi esituses kõlas efektne ja ülikeerukas ning seetõttu ka harva esitatav Philine’i Gavott Thomas’ ooperist „Mignon” võluva elegantsi ja üleolekuga. Andrei Sautšanka (Valgevene), kelle musitseerimine esialgu ei ammuta veel kõiki varusid oma uhkest ja täisverelisest baritonist, tegi targasti, kui valis Kabalevski Colas Breugnoni elurõõmsa joogilaulu - on ju see ooper loodud silmas pidades Georg Otsa, kelle filigraansete finessideni on noormehel veel pikk tee, kuid ta mõjus kuulajatele vahelduseks hea energiasüstina. Lätlanna Elīna Volkmane, kelle õpingud on möödunud Norra muusikaakadeemias, omab kompaktsemat lüürilist sopranit ja väga head kõrva - tema Elleni aaria Britteni ooperist „Peter Grimes” oli stiili tabav ja süvenenud interpretatsiooniga.

Lõppvoor oli lakmus kõigile noortele: siin tuli ilmsiks, mis veel puudu ja milline on orkestriga laulmise kogemus ning kuidas talutakse konkursiga kaasnevat pinget. Enese mobiliseerimise oskus lasi kõige enam end maksma panna Volkmanel ja Püvil. Samoilovit vedas veidi alt liigne nooruslik uljus Rossini Figaro aarias ja tema kaunis hääel ei pääsenud sedavõrd mõjule, nagu oleks eeldanud. Ganinal jäi puudu orkestriga kaasaminemise fraasi väljapeetusest ja võluv Proksch oli ilmselt veidi väsinud - tema keskmises registris kõlavad teemad jäid seekord kahvatumaks. Sautšanka demonstreeris taas oma rikkalikku häält, kuid kahjuks ei olnud seal Verdi „Trubaduuri” di Luna pika fraasi hingust ja tema Figaro ei kuulu stiililt veel Rossini maailma. Kõike silmas pidades oli minu hämmastus rohkem kui suur, kui kuulutati välja võitjad! Esimene preemia jäi taas välja andmata, II koha sai A. Sautšanka, III preemia E. Volkmane ja Schuberti „Ave Maria” parima esituse preemia P. Püvi. Publikupreemia sai samuti bariton Valgevenest.

Kuigi minu poolehoid pole kunagi kuulunud konkursile kui niisugusele, tuleb ikkagi tunnistada, et see on platsdarm noortele enda kuuldavaks ja nähtavaks tegemisel. Seda valusam on taas kogeda, et nii palju, kui on inimesi, on ka kõrvu, ja et ikkagi pääseb valitsema kummaline subjektiivsus.

Aga, noh, öeldakse ju, et ega naasklit kotti peida - küllap kõik need anderikkad noored lauljad ükskord endale määratud koha siin päikese all leiavad. Soovime neile oga kurku!
